

شناسه	قانون و مقررات - دستور جلسه شماره (۲)	تاریخ	۱۴۰۴/۰۲/۱۶
عنوان	پیگیری ابلاغ فهرست اقلام مشمول کاهش حقوق گمرکی از ۴٪ به ۲٪ موضوع جز ۲ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴		
مرجع طرح	کمیسیون گمرک ایران		
شرح دستور	حقوق ورودی و مالیات بر واردات کالاها از کانال‌های درآمدزایی دولت با رعایت اقدامات متقابل با کشورهای هدف معامله و حمایت از تولید داخل در قوانین بودجه سنواتی محسوب می‌شوند و از این گذر نیز نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی، در تعیین میزان درآمد دولت موثر است. در واقع در شرایطی که دولت به دلیل شرایط تحریمی و رکودی اقتصاد کشور، با چالش عدم تحقق منابع درآمدی پیش بینی شده از محل صادرات نفت و مالیات مواجه است، می‌تواند با سیاستگذاری در خصوص نرخ حقوق ورودی کالاها، نرخ تسعیر ارز مبنای اخذ حقوق گمرکی و نرخ مالیات بر ارزش افزوده به درآمد سهل الوصول و قابل اتکا دست یابد و بخشی از کسری بودجه خود را از این محل تأمین کند. اگرچه باید در نظر داشت که نرخ حقوق ورودی و نرخ تسعیر ارز مبنای حقوق گمرکی، بر هزینه واردات و به تبع آن بر تورم اقتصاد کشور موثر است، لذا نگاه صرفاً درآمدی و غیرکارشناسی در تعیین این نرخ‌ها، فشار مضاعفی را به واحدهای تولیدی تحمیل خواهد کرد و شرایط را برای ادامه حیات واحدهای تولیدی دشوار خواهد ساخت. دولت در قانون بودجه ۱۴۰۴، پیش بینی کرده است که از محل خالص حقوق ورودی ۲۶۴ هزار میلیارد تومان درآمد کسب خواهد کرد که نسبت به رقم تعیین شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، ۸۸ درصد افزایش را نشان می‌دهد. به موجب بند ۱ تبصره ۱ قانون بودجه، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی - به استثنای دارو و کالاهای اساسی و... که بر اساس نرخ ترجیحی محاسبه می‌شوند - بر اساس میانگین نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در اسفند ۱۴۰۳ تعیین شده است که از روز ۱۶ فروردین ماه سال جاری نرخ ارز میانگین مرکز مبادله از طرف بانک مرکزی به جهت اعمال در سامانه گمرک، اعلام شده است (تغییر نرخ ارز محاسباتی از ۲۸۵,۰۰۰ ریال به ۶۸۱,۹۵۹ ریال برای هر دلار آمریکا)؛ لذا با تغییر نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی، هزینه های گمرکی چندین برابر افزایش می یابد. از طرفی طبق جز ۲ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود: حقوق گمرکی تمامی ماشین آلات و تجهیزات تولیدی (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱) و قطعات مورد استفاده در خطوط تولید، مواد اولیه و واسطه ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد. فهرست اقلام مشمول این جزء به تصویب هیأت وزیران می رسد. وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه ماه یک بار به کمیسیون‌های اقتصادی، بهداشت و درمان، صنایع و معادن و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. <u>نکته: تاکنون فهرست تهیه و ابلاغ نشده است و اعلام آن ممکن است زمان بر باشد و یا حتی اعلام نگردد.</u> لازم به ذکر است براساس قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، حقوق ورودی به صورت درصدی از ارزش گمرکی کالاهای وارد شده به		

کشور محاسبه می‌شود. طبق بند (د) ماده ۱ قانون مزبور، حقوق گمرکی معادل ۴ درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که توسط هیات وزیران تعیین می‌گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می‌گیرد، ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی‌شود. براساس ماده ۱۴ قانون مذکور، ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدا به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می‌گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می‌شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است. علاوه بر موارد فوق، واردکنندگان باید مالیات بر ارزش افزوده کالاهای وارداتی (۱۰٪) و حق هلال احمر (۵٪) را نیز پرداخت کنند.

همانطور که در بالا ذکر شد تغییرات نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی از منابع افزایش درآمد دولت است و از سوی دیگر این تغییرات آثار رفاهی منفی بر برخی از اقشار دارد (افزایش سطح عمومی قیمت ها و به تبع آن کاهش قدرت خرید) که باید سیاست‌های پیشگیرانه از جمله کاهش تعرفه حقوق گمرکی و کاهش درصد سود بازرگانی مدنظر قرار گیرد (که کاهش سود بازرگانی برخی از اقلام در سال ۱۴۰۴ اعلام گردید).

لازم به ذکر است در جداول زیر درصد افزایش و یا کاهش حقوق گمرکی با تغییرات ذکر شده در قانون و نرخ ارز مبنای محاسبه (میانگین نرخ ارز اسفند ماه مرکز مبادله طلا و ارز) با لحاظ کاهش سود بازرگانی و بدون لحاظ آن به صورت فرضی در کالایی به ارزش ۱۰۰ هزار دلار بیان شده است که باید به تمامی موارد کاهش و یا افزایش باید پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و حق هلال احمر را نیز در نظر گرفت:

مثال ۱:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مآخذ ۵ درصد (سود بازرگانی ۱ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروض مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱ درصد) و عدم حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)	با عدم تغییر در سود بازرگانی (۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم تغییر سود بازرگانی (۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۵,۷۰۰,۰۰۰	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۵,۷۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۴۳ درصد افزایش	۱۴۰ درصد افزایش	۴۳ درصد افزایش

مثال ۲:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مآخذ ۷ درصد (سود بازرگانی ۳ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروش مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۳ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۳ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۳ درصد به ۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۳ درصد به ۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۱,۹۹۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۹۹۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۹۹۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۹۹۵,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۴,۷۷۳,۳۰۰,۰۰۰	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۵,۷۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۷۰ درصد افزایش	۷۰ درصد افزایش	۲,۵ درصد افزایش

مثال ۳:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مآخذ ۱۰ درصد (سود بازرگانی ۶ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروش مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۶ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۶ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۶ درصد به ۳ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۶ درصد به ۳ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۲,۸۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۵۰,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۶,۸۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۵,۴۵۵,۲۰۰,۰۰۰	۴,۷۷۳,۳۰۰,۰۰۰	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۹۰ درصد افزایش	۶۷ درصد افزایش	۲۰ درصد افزایش

مثال ۴:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مازد ۱۵ درصد (سود بازرگانی ۱۱ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروض مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد به ۶ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد به ۶ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۱۰,۲۲۸,۵۰۰,۰۰۰	۸,۸۶۴,۷۰۰,۰۰۰	۶,۸۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۵,۴۵۵,۲۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۱۰۷ درصد افزایش	۶۰ درصد افزایش	۲۸ درصد افزایش

ایرادات و مشکلات مطروحه

۱. جهش چند برابری در مبنای محاسبه ارزش کالاهای وارداتی ایجاد شده است و چنین افزایشی می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای بر هزینه واردات، تورم و ثبات اقتصادی کشور داشته باشد. نرخ ارز گمرکی یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده قیمت تمام‌شده کالاهای وارداتی است. تغییر ناگهانی این نرخ، بدون در نظر گرفتن ظرفیت‌های تولیدی و نیازهای اساسی کشور، می‌تواند منجر به افزایش شدید قیمت کالاهای واسطه‌ای، مواد اولیه تولید و حتی کالاهای مصرفی، رشد قیمت کالاها در بازار داخلی و کاهش قدرت خرید مردم گردد. به عبارت دیگر این مسئله به معنای افزایش بیش از دو برابری هزینه واردات کالاهای وارداتی خواهد بود و بر طیف گسترده‌ای از کالاها تأثیر گذار خواهد بود چرا که بخش عمده موارد اولیه و تجهیزات تولید در کشور نیز وارداتی است و این تغییر بر هزینه واردات مواد اولیه تولید و ماشین آلات خطوط تولید و قیمت کالاهای خارجی می‌افزاید و به این ترتیب این افزایش قیمت بر کالاهای تولید داخل انتقال می‌یابد و آثار تورمی بر اقتصاد کشور به همراه دارد. در نهایت این سیاست در صورت عدم پیش‌بینی راهکارها و سیاست‌های جبرانی، زمینه‌ساز موج جدیدی از تورم در سال ۱۴۰۴ و از زمان اجرای این سیاست خواهد شد.

۲. باید توجه داشت که کاهش حقوق گمرکی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز وجود داشته است، اما به علت آثاری که بر درآمد دولت داشته است، اجرایی نشده است. در واقع، این حکم از الزام اجرایی لازم برخوردار نیست. لازم به ذکر است سال گذشته و در پایان کار دولت سیزدهم فهرستی از کالاها جهت کاهش حقوق گمرکی از ۴ درصد به ۲ درصد تهیه گردید ولی تصویب نشد و در آخرین جلسات کمیسیون اقتصادی دولت مطرح و از دستور خارج شد و موکول به تصمیم‌گیری در دولت چهاردهم گردید.

۳. با تغییر نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی حتی با ابلاغ کاهش سودهای بازرگانی جدید، هزینه‌های گمرکی چندین برابر افزایش یافته است. مضافاً اینکه در مصوبه دولت، در خصوص کالاهایی که از گذشته به دلیل عدم ساخت داخل حداقل سود بازرگانی برای آنها تعیین شده بود نیز هیچگونه کاهش مؤثری دیده نمی‌شود و چنین افزایشی می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای بر هزینه واردات، تورم

و ثبات اقتصادی کشور داشته باشد. ۴. مجلس در قانون بودجه سال جاری، نرخ محاسباتی ارز در گمرک را ۱۴۰ درصد افزایش داده است تا از این طریق، درآمدهای گمرکی دولت افزایش یابد. این تصمیم در حالی گرفته شده است که رهبر انقلاب به طور صریح هشدار دادند که جهش نرخ ارز نه تنها به کنترل تورم کمک نمی کند، بلکه به کاهش ارزش پول ملی و افزایش فشار اقتصادی بر مردم منجر می شود. در صورتی که سیاست های ارزی باید با اهداف کلان اقتصادی کشور هم خوانی داشته باشد و به تقویت پول ملی و حمایت از تولید داخلی کمک کند؛ لذا دولت باید راهکارهای مشخصی برای جلوگیری از انتقال فشار قیمتی به مصرف کنندگان ارائه دهد تا قدرت خرید مردم کاهش نیابد؛ قدرت خریدی که طی سال های اخیر به سبب تورم ها بالا به شدت محدود شده است. ۵. افزایش هزینه های واردات مواد اولیه و قطعات، فشار زیادی بر تولیدکنندگان داخلی وارد می کند و این موضوع می تواند به کاهش تولید و افزایش بیکاری منجر شود.	
موضوع در جلسه کارگروه تخصصی کمیته حمایت از کسب و کار در تاریخ ۱۴۰۴/۱/۲۴ با حضور نمایندگان از معاونت حقوقی ریاست جمهوری، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان غذا و دارو، کمیسیون های تخصصی اتاق بازرگانی ایران، دیوان محاسبات کشور، اتحادیه واردکنندگان دارو و اتحادیه واردکنندگان نهاده های دام و طیور مطرح گردید و مقرر شد پیگیری ابلاغ فهرست جز ۲ بند (ذ) تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴ در دستور کار کمیته قرار گیرد.	جمع بندی جلسه کارشناسی
با عنایت به جز ۲ بند (ذ) تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴، دولت از ظرفیت تصریح شده در این حکم استفاده نماید و فهرست مذکور را ابلاغ نماید. همچنین به جهت تسریع در تهیه و تصویب فهرست پیشنهاد می گردد که لیست جمع آوری شده در پایان دولت سیزدهم که در آخرین جلسات کمیسیون اقتصادی دولت مطرح و از دستور خارج شد و موکول به تصمیم گیری در دولت چهاردهم گردید؛ مبنایی برای اجرای جز ۲ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه قرار گیرد.	پیشنهاد دبیرخانه